

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové, soudce Tomáše Foltase a Jana Kratochvíla, v právní věci žalobce: **Aktiv proti korupci, z.s.**, se sídlem Zrzavého 1705/2a, Praha 6, zastoupený Mgr. Denisou Mokřížovou, advokátkou se sídlem Bozděchova 1840/7, Praha 5, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 8. 2025, čj. MHMP 894400/2025, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2025, čj. 6 A 121/2025-19.

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.
- IV. Žalobci **s e v r a c í** přeplatek na soudním poplatku za kasační stížnost ve výši 5.000 Kč, který mu bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku, a to k rukám jeho zástupkyně Mgr. Denisy Mokřížové, advokátky se sídlem Bozděchova 1840/7, Praha 5.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Úřad městské části Praha 1 (dále jen „stavební úřad“) usnesením rozhodl o odepření nahlédnout do spisů vedených v rámci správních řízení podle zákona č. 283/2021 Sb., stavebního zákona (dále jen „nový stavební zákon“). Proti tomuto usnesení podal žalobce, který o nahlížení usiloval, odvolání. To žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím zamítl.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou Městský soud v Praze v záhlaví uvedeným usnesením odmítl pro opožděnost.

[3] Městský soud uvedl, že lhůta pro podání žaloby činila dle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona jeden měsíc od oznámení napadeného rozhodnutí. Toto rozhodnutí bylo žalobci doručeno 5. 9. 2025, přičemž poslední den lhůty k podání žaloby bylo pondělí 6. 10. 2025. Žalobce však podal žalobu až 13. 10. 2025. Mylně totiž vycházel z obecné dvouměsíční žalobní lhůty dle § 72 odst. 1 s. ř. s. Jelikož bylo rozhodnutí žalovaného vydáno za účinnosti nového stavebního zákona, městský soud žalobu odmítl pro opožděnost.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření účastníků

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost.

[5] Stěžovatel namítl, že usnesení, jímž mu bylo odepřeno nahlížení do spisu, představuje procesní úkon stojící mimo věcnou působnost § 306 odst. 1 nového stavebního zákona. Nešlo proto o rozhodnutí ve smyslu tohoto ustanovení a na běh lhůty k podání žaloby se proto měla uplatnit obecná právní úprava § 72 odst. 1 s. ř. s. Dále uvedl, že stavební úřad opřel své usnesení o § 38 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. To podle něj potvrzuje, že se na danou věc nevztahuje působnost nového stavebního zákona, neboť nešlo o výkon rozhodovací pravomoci stavebního úřadu podle stavebního zákona. Stěžovatel dále zdůraznil, že teleologický výklad § 306 nového stavebního zákona svědčí závěru, že zkrácená lhůta k podání žaloby měla sloužit především k urychlení rozhodování ve věcech, v nichž se meritorně posuzuje konkrétní stavební záměr. Podle jeho názoru však nahlížení do spisu představuje procesní úkon, který lze realizovat jak v průběhu správního řízení, tak i po jeho pravomocném skončení. Z toho dovozuje, že není důvod, aby se na tento úkon vztahovala zkrácená lhůta, neboť zpřístupnění spisu třetí osobě nemá bezprostřední vliv na výsledek rozhodování stavebního úřadu. K tomu odkázal na komentářovou literaturu, podle níž se *rozhodnutím stavebního úřadu* dle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona rozumí konečné rozhodnutí správního orgánu ve věci, tedy zpravidla odvolacího stavebního úřadu. Tyto závěry byly podle něj podpořeny rozsudkem NSS z 7. 11. 2024, čj. 3 As 183/2024-26, jenž byl sice následně zrušen nálesem Ústavního soudu z 26. 3. 2025, avšak ne pro neplatnost výše citovaných závěrů. Stejný závěr byl dále potvrzen rozsudkem NSS z 29. 7. 2025, čj. 21 As 26/2025-31, a v tam citované judikatuře.

[6] Stěžovatel uvedl, že by Nejvyšší správní soud měl přihlídnout k základní zásadě správního soudnictví *v pochybnostech ve prospěch soudního přezkumu* a v záhlaví uvedené usnesení zrušit.

[7] Žalovaný se ve vyjádření ztotožnil se závěry městského soudu. Uvedl, že správním orgánem, který rozhodoval v prvním stupni, byl stavební úřad, a proto se měla použít právní úprava plynoucí z § 306 odst. 1 nového stavebního zákona. Nesouhlasí se stěžovatelem, že toto ustanovení se má uplatnit pouze na meritorní rozhodnutí stavebního úřadu. Ze stěžovatelem citované judikatury pak nevyplývá, že by se ustanovení § 306 odst. 1 nového stavebního zákona neuplatnilo na procesní rozhodnutí. Neřeší povahu napadeného

pokračování

rozhodnutí, ale otázku, zda lze pod označením stavební úřad zahrnout i odvolací správní orgán.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost stěžovatele není důvodná.

[9] V nyní projednávané věci je sporné, zda se na žalobu proti usnesení o odepření nahlédnout do spisu ve věcech podle stavebního zákona uplatní lhůta stanovená v § 306 odst. 1 nového stavebního zákona, anebo zda je třeba vycházet z obecné lhůty pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s.

[10] Podle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona *žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno.*

[11] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že jelikož správní řád co do formy správních aktů rozlišuje mezi rozhodnutími a usneseními, nemůže být usnesení vydané podle § 76 odst. 1 správního řádu rozhodnutím ve smyslu § 306 odst. 1 nového stavebního zákona. Dále uvádí, že z teleologického výkladu tohoto ustanovení vyplývá, že se vztahuje pouze na meritorní rozhodnutí stavebního úřadu, nikoli na rozhodnutí v širším slova smyslu podle správního řádu. Tento závěr opírá o tvrzení, že smyslem a účelem zkrácené lhůty k podání žaloby v novém stavebním zákoně je urychlení soudního přezkumu, které má význam především ve vztahu k meritorním rozhodnutím stavebního úřadu o povolení záměru či o výkonu jiných jeho kompetencí.

[12] Nejvyšší správní soud se ovšem se závěry stěžovatele neztotožnil.

[13] Jazykový (gramatický) výklad není pro interpretaci § 306 odst. 1 nového stavebního zákona dostačující, neboť umožňuje minimálně dva různé, protichůdné závěry. Tento výklad tedy neposkytuje jednoznačnou odpověď na význam použitého pojmu *rozhodnutí*, který lze chápat jednak ve smyslu obecného, zastršeujícího pojmu pro různé typy správních aktů a jednak v jeho užším smyslu jako rozhodnutí ve věci, jak dovozuje stěžovatel. S přihlédnutím zejména k teleologickému a systematickému výkladu však druhý z uvedených výkladů nemůže obstát. Takový výklad by byl mimo jiné zatížen nepředvídatelností vůči adresátům právní normy, neboť by vedl k tomu, že na část rozhodnutí stavebního úřadu by dopadala lhůta podle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona, zatímco na část rozhodnutí by se použila obecná lhůta podle § 72 odst. 1 s. ř. s.

[14] Stran teleologického výkladu Nejvyšší správní soud uvádí, že v důvodové zprávě k § 306 nového stavebního zákona je uvedeno, že se *[n]avrhuje ... obecnou lhůtu stanovit na jeden měsíc, což bude mít za důsledek výrazné zkrácení okamžiku, kdy budou mít osoby, jimž z rozhodnutí náleží práva nebo jsou uloženy povinnosti, jistotu ohledně právního stavu nastoleného rozhodnutím. Dojde tak k časnějšímu zjištění účastníků původního řízení, že v jejich věci byla podána žaloba.* Nejvyšší správní soud má za to, že z důvodové zprávy nijak nevyplývá, že by zákonodárce skutečně zamýšlel zúžit výklad použitého pojmu rozhodnutí toliko na rozhodnutí ve věci. Důvodová zpráva není v tomto směru jednoznačná. Ze znění

§ 306 odst. 1 nového stavebního zákona lze dovodit pouze to, že zákonodárce vědomě a výslovně vyňal z jeho působnosti toliko rozhodnutí o přestupku. Pokud by měl v úmyslu vykládat toto ustanovení způsobem, který prosazuje stěžovatel (tedy omezit dopad tohoto ustanovení pouze na rozhodnutí ve věci), nepochybně by takovou výjimku do textu zákona rovněž vtělil. Skutečnost, že tak neučinil, svědčí o tom, že zákonodárcem sledovaný cíl je odlišný od výkladu, který stěžovatel prosazuje.

[15] Závěrům stěžovatele nesvědčí ani systematický výklad. Stěžovatel totiž nesprávně vyvozuje, že správní akt vydaný ve formě usnesení podle správního řádu nelze podřadit pod zastřešující pojem rozhodnutí. Opomíjí, že správní řád používá pojem rozhodnutí jako obecný, nadřazený pojem pro různé typy správních aktů – tedy jak pro rozhodnutí ve věci, tak pro rozhodnutí, kterým se rozhoduje o procesních otázkách, přičemž ta mohou mít i formu usnesení (srov. § 67 a 76 správního řádu). Tento širší význam pojmu rozhodnutí je pak nutné respektovat i při výkladu jednotlivých jiných ustanovení, pokud v těchto ustanoveních není výslovně stanoveno jinak, tedy pokud nejsou tato ustanovení výslovně omezena jen na rozhodnutí ve věci či na usnesení. Jako příklad takového omezení lze například uvést § 94 odst. 3 správního řádu nebo § 100 správního řádu, který umožňuje zahájit obnovu řízení toliko proti ukončeným pravomocným rozhodnutím ve věci. Pojem rozhodnutí tak obecně označuje určitý typ individuálního správního aktu ve správním řízení. Ostatně i pro usnesení podle správního řádu se použije úprava obecných náležitostí rozhodnutí podle § 67 správního řádu. Pojem rozhodnutí tak nelze vázat pouze k rozhodnutím v meritu věci, jak tvrdí stěžovatel. Nelze mít ani za to, že by se při rozhodování o procesních otázkách (zde o nahlížení do spisu podle § 38 odst. 5 správního řádu) stavební úřad pohyboval mimo výkon své působnosti. To, že správní orgán postupuje podle obecného ustanovení správního řádu, které platí i pro jiné správní orgány, neznamená, že rozhoduje mimo výkon své působnosti.

[16] Judikatura Nejvyššího správního soudu, na kterou stěžovatel v kasační stížnosti odkazuje a která dovozuje, že *rozhodnutím stavebního úřadu* je nepochybně míněno obecné označení pro konečné rozhodnutí správního orgánu ve věci, není pro nyní projednávanou věc zcela relevantní (čj. 21 As 26/2025-31, bod 13). Tato judikatura se totiž věnuje jiné právní otázce, než která je nyní sporná. Řeší totiž skutečnost, že *rozhodnutí* podle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona je potřeba interpretovat jako konečné rozhodnutí ve věci, tedy zpravidla rozhodnutí odvolacího stavebního úřadu. V nyní projednávané věci byla žaloba podána proti konečnému *rozhodnutí* odvolacího stavebního úřadu, který rozhodoval o procesním právu stěžovatele nahlížet do spisu. Pouze v tomto rozsahu lze využít závěry stěžovatelem citované judikatury. Tato judikatura však nepřináší nic pro řešení otázky sporné v tomto řízení.

[17] K argumentaci stěžovatele ohledně povinnosti soudu rozhodnout v pochybnostech ve prospěch soudního přezkumu Nejvyšší správní soud uvádí, že princip *in dubio mitius* (v pochybnostech mírněji) je třeba zohlednit toliko v situacích zásadních výkladových pochybností (nález sp. zn. I. ÚS 2693/23 ze dne 30. 4. 2025, body 26-27). V nyní projednávaném případě však tyto pochybnosti nenastaly.

[18] Nejvyšší správní soud proto v nyní projednávané věci neshledal důvod zúžit výklad § 306 odst. 1 nového stavebního zákona toliko na meritorní rozhodnutí stavebního úřadu. Z

pokračování

citovaného ustanovení jednoznačně plyne, že lhůta podle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona dopadá na všechna rozhodnutí (s výjimkou rozhodnutí o přestupku), která vydal stavební úřad. Jelikož o takové rozhodnutí šlo i v nyní projednávané věci, podléhala lhůta pro podání žaloby režimu § 306 odst. 1 nového stavebního zákona.

[19] Dále tak lze k uplynutí lhůty dle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona odkázat na přílehlavou judikaturu Nejvyššího správního soudu, od níž se soud v nynější věci neshledal důvod odchýlit. Nejvyšší správní soud v tomto směru dospěl opakovaně k jednoznačnému závěru, že § 306 odst. 1 nového stavebního zákona se plně uplatní v případech, kdy bylo správní rozhodnutí vydáno i doručeno žalobci již za účinnosti nové právní úpravy, tj. od 1. 7. 2024 (rozsudky NSS z 9. 4. 2025, čj. 1 As 10/2025-34, body 10 až 15; z 15. 5. 2025, čj. 3 As 254/2024-26, bod 15; či z 15. 5. 2025, čj. 3 As 242/2024-39, bod 20).

[20] V nyní posuzované věci je nesporné, že rozhodnutí žalovaného bylo doručeno stěžovateli 5. 9. 2025. K vydání i doručení rozhodnutí žalovaného tedy došlo po 1. 7. 2024, tj. již za účinnosti § 306 odst. 1 stavebního zákona. V souladu s citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu proto nezbývá než uzavřít, že městský soud dospěl ke správnému závěru, že se v projednávané věci uplatní „zkrácená“ jednoměsíční lhůta k podání žaloby. Její konec připadl na pondělí dne 6. 10. 2025. Jelikož stěžovatel podal svoji žalobu dne 13. 10. 2025, městský soud žalobu správně odmítl pro opožděnost.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud na základě shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a podle § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

[22] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, a proto mu je soud nepřiznal.

[23] Jelikož stěžovatel zaplatil soudní poplatek za kasační stížnost dvakrát (dne 7. 1. 2026 a dne 19. 1. 2026), rozhodl soud v souladu s § 10 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, o vrácení vzniklého přeplatku ve výši 5000 Kč stěžovateli ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto usnesení v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 11. března 2026

Jitka Zavřelová

předseda senátu